

ΟΜΙΛΟΣ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΩΝ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Ύλη στην οποία αναφέρεται το παρόν κριτήριο:

**Η ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
(2^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ-ΚΟΜΜΑΤΑ)**

2^ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΞΕΤΑΣΗΣ (*)

ΟΜΑΔΑ Α΄

A1

Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων:

- α. «Προσωρινόν Πολίτευμα» της Επιδαύρου
- β. «πεδινοί»
- γ. «κόμμα Γ. Θεοτόκη»

[Μονάδες 15]

A2

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιό σας, δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση, τη λέξη Σωστό, αν το περιεχόμενο της πρότασης είναι σωστό, ή τη λέξη Λάθος, αν το περιεχόμενο της πρότασης είναι λανθασμένο:

1. Οι ιδέες του Διαφωτισμού δεν είχαν ιδιαίτερη διάδοση στην απελευθερωμένη Ελλάδα.
2. Η βάση των κομμάτων κατά το τελευταίο τέταρτο του 19^{ου} αιώνα εξακολουθούσε να έχει τυπική οργάνωση.
3. Το τελευταίο τέταρτο του 19^{ου} αιώνα δεν προέκυψαν ταξικά κόμματα στην Ελλάδα.
4. Το πρώτο εξάμηνο του 1911 ψηφίστηκαν από τη Βουλή 53 τροποποιήσεις μη θεμελιωδών διατάξεων του συντάγματος.
5. Το 1918 το Σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα Ελλάδος (Σ.Ε.Κ.Ε) μετονομάστηκε σε Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδος (Κ.Κ.Ε.).

[Μονάδες 10]

B1

Να παρουσιάσετε τις θέσεις του αγγλικού κόμματος στον τομέα της εσωτερικής πολιτικής.

[Μονάδες 13]

B2

Τι γνωρίζετε για τις προγραμματικές δηλώσεις του Ελ. Βενιζέλου, όπως τις παρουσίασε στην ομιλία του στην πλατεία Συντάγματος στις 5 Σεπτεμβρίου 1910, καθώς και για την ίδρυση του κόμματός του;

[Μονάδες 12]

ΟΜΑΔΑ Β΄

ΘΕΜΑ Γ1

Αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις και αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα που σας δίνονται παρακάτω, να αναφερθείτε στην εκδήλωση του κινήματος στο Γουδί από τον Στρατιωτικό Σύνδεσμο, στα αιτήματα που εξέφρασε καθώς και στις εξελίξεις που επέφερε στην πολιτική ζωή της Ελλάδας μέχρι και τη διάλυσή του.

[Μονάδες 25]

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Τη νύχτα της 14^{ης} προς τη 15^η Αυγούστου 1909 συγκεντρώθηκαν στους πρόποδες του Υμηττού, στους στρατώνες του Γουδί, 250 αξιωματικοί και 2.000 περίπου οπλίτες, κατά τον Αλ. Μαζαράκη, ή 449 αξιωματικοί και 2.546 οπλίτες, κατά τον Ασπρέα, καθώς και μερικοί χωροφύλακες και πολίτες και διακήρυξαν, χωρίς ιδιαίτερη μαχητικότητα, την αντίθεσή τους προς την κυβέρνηση, υποστηρίζοντας το πρόγραμμα του «Στρατιωτικού Συνδέσμου», που τους είχε καλέσει να συμπαρασταθούν στους στόχους του.

Το πρόγραμμα αυτό, διατυπωμένο σε ήπιο τόνο για «επαναστατική» προκήρυξη, εξέφραζε γενικές ευχές για τη βελτίωση των ενόπλων δυνάμεων, της διοικήσεως και της παιδείας, καθώς και την κατάργηση της «απαίσιας συναλλαγής» - ευχές που ασφαλώς έβρισκαν σύμφωνο το σύνολο των Ελλήνων. Απαριθμούσε επίσης με σαφήνεια ποιες ριζοσπαστικές ενέργειες δεν επρόκειτο να επιχειρηθούν από τον «Σύνδεσμο»: 1) Την κατάργηση της δυναστείας ή την αντικατάσταση του βασιλιά, 2) την εγκαθίδρυση στρατοκρατίας ή την αλλαγή του συντάγματος, 3) την κατάργηση της κυβερνήσεως, 4) την αύξηση ή την απομάκρυνση στελεχών του στρατού ή του ναυτικού. [...]

Το πρωί της 15^{ης} Αυγούστου ο λαός της πρωτεύουσας, αφυπνιζόταν με έκπληξη από την αναγγελία του κινήματος. Ακόμη και τα ανάκτορα και η πολιτική ηγεσία της χώρας δεν είχαν προβλέψει τόσο ριζική ενέργεια από τους στρατιωτικούς. Πολλοί αναρωτήθηκαν τη στιγμή εκείνη για την ταυτότητα του «Στρατιωτικού Συνδέσμου» και τους πραγματικούς στόχους της ηγεσίας του. Οι περισσότεροι προτίμησαν να περιμένουν την έκβαση της αναμετρήσεως των κινηματιών με την εξουσία και να πάρουν θέση.

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τόμ. ΙΔ΄, Αθήνα 1977, σελ. 258-259.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Για πρώτη φορά η κίνηση που προσδιορίστηκε από τους εκφραστές της με τον – πολλά υποσχόμενο - όρο «Επανάσταση» δεν εγκατέστησε με τον μοναδικό τρόπο που αυτή διαθέτει τη δική της «επαναστατική νομιμότητα». Αντίθετα, αντί να καταλύσει, χρησιμοποίησε την ισχύουσα έννομη τάξη προκειμένου να αναπτυχθεί και να επικρατήσει. (...) Το ψήφισμα των συντεχνιών επικυρωμένο δια βοής από το συγκεντρωμένο πλήθος απευθυνόταν «ευλαβώς προς την Α. Μ.

(ενν. Αυτού Μεγαλειότητα) τον Βασιλέα, τον πρώτον και αναπόφευκτο παράγοντα της επιδιωκόμενης πολιτικής παλιγγενεσίας» και αξίωνε τη δημιουργία ενός άρτιου συστήματος νομοθεσίας για την καταπολέμηση της «συναλλαγής», την ανόρθωση της διοίκησης και την προστασία της παραγωγής. Ιδιαίτερα αξίωνε τη μονιμότητα των δημοσίων υπαλλήλων, την εμπέδωση της δημόσιας ασφάλειας, τη θέσπιση προστατευτικής εργατικής νομοθεσίας και κυρίως την ελάφρυνση της φορολογίας.

Ιστορία των Ελλήνων, τόμος 14, Νεώτερος Ελληνισμός 1895 - 1910, σσ. 380 - 381, 392 - 393.

ΘΕΜΑ Δ1

Αφού μελετήσετε τα παραθέματα που ακολουθούν και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις να παρουσιάσετε την παρακμή των «ξενικών» κομμάτων κατά την περίοδο της συνταγματικής μοναρχίας.

[Μονάδες 25]

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

[...] Συνταγματικός, όταν ήταν στην αντιπολίτευση, ο Κωλέττης δείχτηκε υπερβολικά συγκεντρωτικός, όταν πήρε την εξουσία κι ενθάρρυνε τις επεμβάσεις του Στέμματος στην πολιτική ζωή. Η πραγματική εσωτερική του πολιτική συνίστατο στη «διάθεση των κρατικών εσόδων για λογαριασμό των φίλων του», χωρίς κανένα σοβαρό μέτρο για την οργάνωση και οικονομική ανάπτυξη της χώρας. Η «Μεγάλη Ιδέα» του έδινε το πρόσχημα. [...] ο Κωλέττης εμφανίζεται στην πολιτική ιστορία της Ελλάδας ως ο τύπος του τυχοδιώκτη πολιτικού, που εισήγαγε όσο κανείς άλλος τη διαφθορά στην άσκηση της εξουσίας. Στην πραγματικότητα το Σύνταγμα καταργήθηκε. Ν. Σβορώνος, *Επισκόπηση της Νεοελληνικής Ιστορίας*, εκδ. Θεμέλιο, Αθήνα 1994, σελ. 84.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

«Προέκειτο να κυρωθώσι φιλικαί εκλογαί; Ευθύς και αι δεινόταται παραβιάσεις παρεσιωπώντο ή εχαρακτηρίζοντο επουσιώδεις παρατυπίαι: και η μεν βία, η στάσις αυτή, απεκαλούντο δικαία άμυνα, η δε αδικία, ακολασία, το ψεύδος, δικαιοσύνη, μετριότης, αλήθεια. Και αυταί αι λέξεις ήλλαξαν σημασίαν: η μεν παραβίασις των καλπών ωνομάσθη συστολή των σανίδων, αι δε σαπουνοκασέλαι και τα σακκούλια κάλπαι, η λύμανσις των σφραγίδων τυχαία σύντριψις, οι συμβολαιογράφοι επί της ψηφοφορίας επιτροπαί και οι απόβλητοι του λαού εκλεκτοί αυτού...».

Νικόλαος Δραγούμης, *Ιστορικά Αναμνήσεις*, τ. 2, Αθήνα 1973, σ. 93.

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

Το άρθρο 1 του σχεδίου του συντάγματος (ενν. του 1844) ανακήρυξε το ορθόδοξο θρήσκευμα επίσημη θρησκεία του κράτους. Άφηνε ελευθερία πίστης και στα άλλα δόγματα, αλλά απαγόρευε στους οπαδούς τους να κάνουν προσηλυτισμό. Το άρθρο 2 υπογράμμιζε ότι η Εκκλησία της Ελλάδας, παρόλο που διατηρούσε δογματική ενότητα με τις άλλες ορθόδοξες Εκκλησίες, ήταν αυτοκέφαλη. [...] Τότε ήταν που ο Σχινάς (= Υπουργός Εκκλησιαστικών και Παιδείας και μέλος του ρωσικού κόμματος) προσπάθησε να κατοχυρώσει για λογαριασμό της

Εκκλησίας την απαγόρευση των κρατικών επεμβάσεων, [...], να δώσει στην Ιερά Σύνοδο και στους εκκλησιαστικούς κανόνες εξουσία ανώτερη από την εξουσία του υπουργού Θρησκευμάτων [...]. Απαίτησε επίσης η αυτοκέφαλη Εκκλησία να έχει την αναγνώριση του Πατριάρχη. Στο τέλος βρέθηκε μια συμβιβαστική λύση. Προστέθηκε στο άρθρο μια αόριστη φράση ότι δεν θα γίνονταν ανεκτές οποιεσδήποτε επεμβάσεις στην καθιδρυμένη Εκκλησία.

D. Dakin, *Η ενοποίηση της Ελλάδας, 1770-1923*, εκδ. ΜΙΕΤ, Αθήνα 2012, σελ. 126-127.

ΚΕΙΜΕΝΟ Δ

Από τον Κριμαϊκό πόλεμο όμως η Ρωσία εξήλθε τόσο αποδυναμωμένη, ώστε προς το παρόν ο ρόλος της ως ηγέτιδας δύναμης στην Ευρώπη είχε τελειώσει, και στους Έλληνες δε διέφυγε η αδυναμία της μεγάλης ορθόδοξης δύναμης μετά την «ειρήνη των Παρισίων». Αφού πια το πρόγραμμα των Ναπταίων για την εσωτερική πολιτική είχε πραγματοποιηθεί ως προς τα κεντρικά του αιτήματα και η ορμητικότητά τους είχε παραλύσει, έχασε τώρα και ο προσανατολισμός της εξωτερικής πολιτικής του ρωσικού κόμματος την ελκυστικότητά του. Και πάλι παρατηρούμε πως οι πολιτικοί ενός κόμματος, ως επιφανείς προσωπικότητες, μπορούν και διατηρούν ένα μέρος των οπαδών τους και παραμένουν εν δράσει, το κόμμα τους όμως εξαφανίζεται από την πολιτική ζωή, επειδή έχουν χαθεί όλες οι προϋποθέσεις της ύπαρξής του.

G. Hering, *Τα πολιτικά κόμματα στην Ελλάδα, 1821-1936*, εκδ. ΜΙΕΤ, Αθήνα 2006, τόμ. Α', σελ. 319.

Καλή Εισαυχία !

(*) Το παρόν κριτήριο εξέτασης συντάχθηκε από την ομάδα διδασκόντων του Τομέα Ιστορίας του Φροντιστηρίου **αξία** και αποτελεί πνευματική τους ιδιοκτησία.

Η χρήση του εκτός Φροντιστηρίου, επιτρέπεται μόνο για εκπαιδευτικούς σκοπούς. Οποιαδήποτε άλλη χρήση ή αναπαραγωγή χωρίς άδεια, μπορεί να επιφέρει τις προβλεπόμενες από το Νόμο κυρώσεις.